Звіт для громадськості
по моніторингу господарської діяльності та лісів високої природоохоронної цінності по ДП «Тростянецьке лісове господарство» за 2020 рік

Звіт для громадськості по моніторингу господарської діяльності і лісів високої природоохоронної цінності по державному підприємству «Тростянецьке лісове господарство», скорочено ДП « Тростянецький лісгосп», підготовлений спеціалістами відділу лісового господарства у відповідності з вимогами Стандарту ООО «Лісова сертифікація» за схемою Лісової Опікунської Ради (FSC).

1. Загальна інформація про підприємство

Державне підприємство “Тростянецьке лісове господарство” розташоване в південно-східній частині Сумської області на території Тростянецького, Охтирського і Велико-Писарівського адміністративних районів .

Загальна площа лісгоспу(станом на 01.12.2020р) – 22263,5 га. Розташований на території Тростянецького району Сумської області.

Адміністративно-організаційна структура підприємства

Найменування лісництв, місцезнаходження контор	Адміністративні райони, міста обласного підпорядкування	Площа, га
Маківське, кв.5 вид.2 Нескучанського лісництва	Охтирський	4870,4
Краснянське, кв.55 вид.26	Охтирський	4043,7
Нескучанське, кв.5 вид.2	Охтирський	3720,0
Тростянецьке, кв.1 вид.54	Охтирський	5431,4
Литовське, кв.1 вид.10	Охтирський	927,5
	Охтирський	3108,5
	Охтирський	162,0
Разом по лісництву		4198,0
Усього по лісгоспу		**22263,5**
в т.ч. за адмінрайонами	Охтирський	**22263,5**

Керівництво та адреса підприємства:

Директор	*Зубко Віктор Іванович*
Головний лісничий	*Кунцевський Дмитро Іванович*
Головний інженер	*Кириленко Павло Миколайович*
Адреса підприємства	*42600,Сумська область, м.Тростянець , вул Нескучанська 3.*
E-mail	sss5@ukr.net
Тел:	*(05458)5-14-33*
Факс:	*(05458)5-14-83*

Віднесення лісів до місцевих органів влади

Назви органів влади	Назви лісництв	Перелік кварталів	Площа, га
Тростянецька ОТГ	Краснянське	1-86	4043,7
	Маківське	8-14,16-37,41,42,46-83,85	3505,6
	Нескучанське	1-86	3720
	Литовське	70-83	927,5
	Тростянецьке	1-79	5431,4
Боромлянська ОТГ	Маківське	1-7,15,38-40,43-45,84	1364,8
Чернечанська ОТГ	Литовське	1-8,10-24	1394,5
Охтирська ОТГ	Литовське	28-69	1714,0
Кириківська селищна рада	Литовське	25,26,27	162,0
Усього			**22263,5**

Згідно лісорослинного районування територія лісгоспу відноситься до середньоросійської лісостепової провінції.

Згідно лісотипологічного районування територія лісгоспу відноситься до північної частини лівобережного лісостепу України по класифікації П.П.Коховнікова та М.А.Єфимової віднесений до 15-го кленово-липово-дібровного району.

Клімат району розташування лісгоспу помірно-континентальний. Зимою бувають часті відлиги, а літом в деяких випадках – затяжні сухі періоди.

Із кліматичних факторів, що негативно впливають на ріст і розвиток лісових насаджень слід відзначити:

- зимові відлиги з різним переходом до холодів;
- малосніжні зими і глибоке при цьому промерзання грунту;

- нерівномірність випадання опадів на протязі року;
- періодичність в повторенні сухих періодів.

Територія лісгоспу відноситься до рівнинних лісів і за характером рельєфу її можна поділити на дві частини. Найбільша з них характеризується більш-менш пересічною поверх-
нею (Краснянське, Нескучанське, Маківське і частина Литовського лісництв). Ця поверхня сильно розрізана довгими і глибокими ярами, які виникли внаслідок стародавньої ерозії. Деякі з них значно розмиті, в результаті чого вершина їх перетворились в вузький яр зі стрімкими схилами. Схили ярів іноді досягають 30-35°, а частіше 7-15°.

Менша по величині частина лісгоспу (Тростянецьке, Литовське і частина Маківського лісництв) має рівнинний характер і приурочена до берегів річок Ворскла і Боромля.

Проте, незважаючи на вказані негативні фактори, в цілому, клімат району сприятливий для успішного проростання таких надзвичайно цінних деревних порід, як: сонса, дуб, ясен, клен, липа і ряд інших.

2. Основні напрямки діяльності

Безперервне, невиснажливе і раціональне використання лісових ресурсів передбачає планомірне задоволення потреб виробництва і населення в деревині та іншій лісовій продукції, розширене відтворення, поліпшення породного складу і якості лісів, підвищення їх продуктивності, збереження біологічного різноманіття.

Діяльність підприємства базується на екологічно орієнтованих принципах ведення лісового господарства та лісокористування, а саме:
— збереження лісів високої природоохоронної цінності;
— збереження біотичного різномаїття;
— посилення водоохоронних, захисних, санітарно-гігієнічних, оздоровчих та інших корисних властивостей лісів;
— проведення рубок, які відповідають екології лісу та мінімізація негативного впливу на довкілля підчас лісозаготівель;
— охорона лісів від пожеж, захист від шкідників та хвороб;
— невиснажливого, безперервного і постійного лісокористування.
Безперервне, невиснажливе і раціональне використання лісових ресурсів передбачає планомірне задоволення потреб виробництва і населення в деревині та іншій лісовій продукції, розширене відтворення, поліпшення породного складу і якості лісів, підвищення їх продуктивності.

2. Критерії моніторингу лісогосподарської діяльності підприємства.

Згідно вимог критеріїв **8.2, 8.4, 8.5, 9.4** стандарту ООО «Лісова сертифікація» за схемою Лісової Опікунської Ради (FSC), у відповідності з процедурою моніторингу ДП «Тростянецький лісгосп» проведено моніторинг лісогосподарської діяльності по наступних показниках :

1. Рубки формування і оздоровлення лісів.
2. Рубки головного користування.
3. Динаміка середньої зміни запасу і інших таксаційних показників.
4. Лісовідновлювальні заходи, застосування інродуцентів.

5. Охорона і захист лісу.
6. Біотехнічні заходи.
7. Динаміка популяцій видів рослин і тварин.
8. Площі лісів високої природо-охоронної цінності, що охороняються.
9. Інформаці по соціальних наслідках господарської діяльності і впливу на довкілля.
10. Аналіз ефективності лісогосподарських заходів.
11. Моніторинг лісів високої природоохоронної цінності (ЛВПЦ).

3. Результати моніторингу господарської діяльності підприємства.

3.1. Рубки формування та оздоровлення лісів.

В 2019 році рубки формування та оздоровлення лісів були проведені на площі 1060 га. Обсяги рубок формування і оздоровлення лісів, в порівнянні з планами та фактичними обсягами 2017 — 2020 років приведені в таблиці.

№ п/п	Вид заходів	2017 рік		2018 рік		2019 рік		2020 рік	
		план	факт	план	факт	план	факт	план	факт
1	Рубки догляду, га	480	564	570	697	568	586	581	649
2	Санітарні рубки, га	340	376	380	383	350	354	370	357
	в т. ч. вибіркові санітарні, га	340	376	380	383	350	354	370	357
	суцільні санітарні, га	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Лісовідновні рубки, га	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Інші заходи пов’язані з веденням л/г, га	65	205	110	164	95	140	135	145
Разом:		885	1145	1060	1244	1013	1080	1086	1151

Виконання рубок формування і оздоровлення лісів за 2020 рік по площі зменшилося в порівнянні з попередніми роками за рахунок рубок догляду в молодняках і не в значній мірі вибіркових санітарних рубок та інших заходів пов'язаних з веденням л\г. Заготовлено ліквідної деревини на рубках формування та оздоровлення лісів в 2017 році 22811 м3, в 2018 році 23796 м3, в 2019 році 26194 мз, в 2020 році 29824 м3 . По площі проведення переважають вибіркові рубки. Цілі проведення даних рубок досягнуті. Негативні наслідки від проведення рубок формування і оздоровлення лісів відсутні.

Обсяги рубок формування та оздоровлення лісів плануються згідно щорічного обсягу рубок догляду, матеріалів безперервного лісовпорядкування та натурного комісійного обстеження ділянок.

3.2 Рубки головного користування.

Щорічна розрахункова лісосіка рубок головного користування в обсязі 35,59 тис. кбм. ліквідної деревини, затверджена наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 05.03.2019 року № 2-аг.

Заготівля деревини та її вивезення проводиться згідно з лісорубними квитками, які видаються Сумським обласним управлінням лісового та мисливського господарства в обсязі розрахункової лісосіки. Фактично за 2020 рік від рубок головного користування отримано 30074 м.куб. ліквідної деревини, що складає 84,5 % від розрахункової лісосіки.Розрахункова лісосіка не перевищена.

Рубки головного користування суцільнолісосічні, проведені на площі 73,4 га., зрубано 43 ділянок, середня площа ділянки становить 1,7 га.

До початку проведення рубок проводиться обстеження лісосік і дається оцінка потенціального впливу на навколишнє природне середовище, де є необхідність, передбачаються заходи по зниженню цього впливу. Результати заносяться в Акт оцінки потенціального впливу на навколишнє природне середовище (ОВНС). Після рубки, при проведенні огляду місць заготівлі деревини, на кожній лісосіці проводиться обстеження за наслідками рубки. За результатами обстежень, на лісосіках 2020 року негативних наслідків, а саме: погіршення біорізноманіття та гідрологічних і грунтових умов, ерозія грунту, забруднення грунту і води виробничими відходами та побутовим сміттям тощо, не виявлено.

Загальний обсяг заготівлі деревини за 2020 рік становить 68,088 тис.м.куб, а загальна середня зміна запасів насаджень 80,3 тис.м.куб. Таким чином щорічний запас деревини, що вирубується, менший від поточної зміни запасу, що свідчить про стале ведення лісового господарства на підприємстві.

3.3. Динаміка середньої зміни запасу.

Середній приріст деревини з 1 га — 3,9 м.куб, середня зміна запасу на вкритих лісовою рослинністю землях – 80,3 тис.м.куб.
В порівнянні з 2019 роком середній запас експлуатаційного фонду та середня зміна запасу змінилися в незначних межах.

3.4. Лісовідновлення.

Площа фонду лісовідновлення та лісорозведеня на 2020 рік становила 78,3 га., яка представлена зрубами 2019 року 64 га , 2020 року 14,3 га.

Протягом 2020 року лісові культури були створені на площі 78,3 га.

3.5. Охорона і захист лісу.

Охорона лісів від пожеж і їх виявлення здійснюється лісовою охороною і пожежними сторожами шляхом патрулювання лісових масивів в пожежно-небезпечний період. В лісгоспі і лісництвах є оперативні плани з гасіння пожеж, організовано 5 пунктів зосередження протипожежного інвентарю, встановлено 3 вежі з системою відеонагляду за лісовими масивами, проводиться роз'яснювальна робота серед населення.

Територія характеризується 2,82 класом пожежної небезпеки, що зумовлено значною питомою вагою вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок твердолистяних та м'яколистяних порід (79,0 %), із них молодняків – 9,0 %, середньовікових – 37,0 %, пристиглих – 20,0 %, стиглих і перестійних – 13,0 %.

Територія лісгоспу за способами виявлення лісових пожеж і боротьби з ними віднесена до зони наземної охорони лісів.

Згідно плану про підготовку до пожежно-небезпечного періоду шлагбаумами перекрито 60 позапланових заїздів в ліс, встановлено 44 одиниць наглядної агітації (знаки, аншлаги і плакати) , проведено лекцій та бесід 16 шт., 18 виступів у ЗМІ на пожежну тематику.

При проведенні лісопатологічного обстеження в 2020 році були виявлені осередки хвороб та шкідників лісу (коренева губка, стовбурові шкідники), які, на окремих площах призвели до всихання соснових насаджень і є потенційно небезпечними. За даними ділянками постійно ведеться спостереження, та проводяться планові санітарно — оздоровчі заходи з метою ліквідації осередків хвороби.

3.6. Відомості про біотехнічні заходи, мисливське господарство.

Територія лісгоспу використовується для потреб мисливського господарства. Мисливські угіддя закріплені за лісгоспом – всього 6910,0 га, в т.ч. лісових – 6786,0 га, польових – 38,0 га, водно-болотяні – 86,0 га.

Полювання має ліцензійний характер.

Важливим завданням ведення мисливського господарства є збереження оптимальної кількості тварин і створення для них сприятливих умов. Надмірна, нерегульована чисельність тварин може принести значну шкоду лісовим насадженням. Збитки від диких тварин за останні роки лісовпорядкуванням не виявлені.

Одночасно з лісовпорядкуванням на території лісгоспу було проведено мисливське впорядкування з складанням проекту організації і розвитку мисливського господарства.

Запроектовані такі щорічні обсяги біотехнічних заходів: виготовлення годівниць – 4 шт.; ремонт існуючих біоспоруд – 12 шт.; влаштування солонців – 10 шт.; заготівля сіна – 1,0 тонни; заготівля зерновідходів – 3,0 тонн; кукурудзи в початках – 10 тонн; зелених віників – 1000 шт.; заготівля солі – 120 кг; заготівля буряка –15 тон; виготовлення та встановлення аншлагів –10 шт.; профілактична дизинфікація годівниць, підгодівельних майданчиків –19 шт.; посіяти незбираних полів для підгодівлі диких тварин –14,1 га.

Біотехнічі заходи виконуються в повному обсязі.

Лісгосп проводить контроль за дотриманням правил відстрілу мисливської фауни.

Видача та використання ліцензій реєструється в спеціальному журналу обліку. По закінченню сезону полювання використані ліцензії в десятиденний термін здаються в Сумське обласне управління лісового та мисливського господарства.

Штучне розведення, розселення та акліматизація мисливських тварин в господарствах не здійснювались.

3.7. Динаміка популяцій видів рослин і тварин.

Загальний моніторинг динаміки популяцій видів рослин та тварин проводиться спеціалістами лісгоспу і консультантами в межах виділених ключових біотопів та спостереження за ними, а також візуального спостереження лісової охорони з опитуванням місцевого населення.

Згідно загального моніторингу динаміка популяцій видів рослин і тварин на даному етапі наближена до природної.

Облік рослин та тварин, занесених до Червоної книги України, перелік видів рослин і тварин, що підлягають особливій охороні ведеться і розрізі об’єктів ПЗФ.

Поглиблений аналіз щодо наявності червонокнижних представників флори та фауни буде проведено в 2020 році .

3.8. Динаміка чисельності видів, взятих під охорону.

На території лісгоспу виявлені види фауни і флори, які охороняються, а саме:
— представники фауни: крук, дятел звичайний, куниця, крижень, лиска, тетерук, синиця велика, синиця блакитна, сорокопуд терновий, сорокопуд сірий, лелека чорний, лось, видра річкова, норка, горностай, мідянка звичайна, чайка, баклан великий, сіра чапля, крячок білокрилий, куріпка сіра, бобер;
— представники флори: журавлина дрібноплодна, росичка проміжна, осока багнова, звіробій сланкий, сфагнум Магеллана, сфагнум побережний, андромеда багатолиста.
Місця знаходження ділянок, що охороняються, нанесені на карті – схемі лісів високої природоохоронної цінності. На даних ділянках рубки головного користування не проводяться. В 2020 році чисельність видів, взятих під охорону і їх кількість за результатами спостереження не зменшується.

3.9. Території високої природоохоронної цінності та особливого культурного, історичного значення.

На території ДП «Тростянецький лісгосп» виділені і охороняються особливо цінні для збереження території.

Загальна площа територій природно-заповідного фонду становить 5362,6 га.

Відомості про об'єкти природно-заповідного фонду

Найменування об'єктів природно-заповідного фонду і підстави для їх виділення	Площа, га	Місце-знаход-ження	Коротка характеристика та режим ведення господарської діяльності
Парк-пам'ятка "Тростянецький" Постанова РМ УРСР № 105 від 29.01.60 р.	256,0	Тростянецький район ДП "Тростянецький лісгосп", Нескунчанське л-во, кв.5,14-16	В XIX ст. найбільш старе на Сумщині природне насадження дуба з супутними породами віком 250-300 років. Ростуть біля 200 видів цінних дерев і кущів, в т.ч. екзотів
Заповідні лісові урочища			
"Ділянка лісу" Рішення облвиконкому від 28.07.70 р. № 456-р	12,0	Тростянецький район, Маківське л-во, кв.54 в.7, 11	Високобонітетне дубове насадження 1856 р. Забороняється проведення суцільних рубок
"Макове" Рішення облвиконкому від 28.07.70 р. № 456-р	15,6	Тростянецький район, Маківське л-во, кв.46 в.1-3	Високобонітетне дубово-модринове насадження 1986 р. Забороняється проведення суцільних рубок
"Ділянка лісу" Рішення облвиконкому від 28.07.70 р. № 456-р	5,1	Тростянецький район, Тростянецьке л-во, кв.29 в.9	Високобонітетне ялино-дубово-липове насадження 1987 р. Забороняється проведення суцільних рубок
"Залугове" Рішення облвиконкому від 28.07.70 р. № 456-р	4,2	Тростянецький район, Тростянецьке л-во, кв.26 в.4	Високобонітетне соснове насадження 1905 р. Забороняється проведення суцільних рубок
Національний природний парк			
Гетьманський НПП Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України № 562 від 31.12.2013 р.:			
- НПП (заповідна зона)	45,7	Охтирський р-н, Литовське л-во, кв.1, 2	Унікальні культури Сз віком 221 рік, перший бонітет, запас 365-400 м^3/га та березове насадження 35 років. Вся лісогосподарська діяльність заборонена.
- НПП (зона регульованої рекреації)	2146,2	Охтирський р-н, Литовське л-во, кв.1-8, 10-14	
		Тростянецький р-н, Литовське л-во, кв.70,71, 81-83	Високопродуктивні сосново-ясено-дубові насадження (7Сз1Сзк6Дз1Яз) середній вік 90 років, бонітет- 1, запас вкритих лісовою рослинністю

		Нескучанське л-во, кв.1-4, 6-13, 17-49, 59, 65, 71 Тростянецьке л-во, кв.4	земель – 386 м^3/га. Рубки головного користування заборонені.
- НПП (зона стаціонарної рекреації)	6,3	Охтирський р-н, Литовське л-во, кв.1, 3, 10, 14	Спілі соснові та середньовікове березове насадження. Облаштовані місця стаціонарної рекреації. Рубки головного користування заборонені.
- НПП (господарська зона)	2871,5	Охтирський р-н, Литовське л-во, кв.15-27 Тростянецький р-н, Литовське л-во, кв.69,72,73 Нескучанське л-во, кв.71, 72 Тростянецьке л-во, кв.1-6, 13, 19, 25, 27, 30, 31, 33, 35-45, 78, 79	Високопродуктивні сосново-дубові насадження (9Сз1Дз), середній вік 86 років, бонітет-1, запас вкритих лісовою рослинністю земель – 388 м^3/га. Рубки головного користування заборонені.

Проведення лісогосподарських заходів на території об’єктів природно-заповідного фонду здійснюється у відповідності до Закону України «Про природно-заповідний фонд України», а також «Методичних рекомендацій щодо збереження лісових екосистем території природно-заповідного фонду України різних категорій».

На території лісів підприємства є ділянки особливо культурного, історичного значення.

СПИСОК
ділянок (місць) особливо культурного, історичного і релігійного значення (ОЦЗЛ)

Лісництво	Квартал	Виділ	Назва об'єкта	Вид обєкта
Литовське	69	7	Городище «Поділ»	Пам'ятка археології
Литовське	49	12;2	Городище	Пам'ятка археології
Литовське	72	26	ГОРОДИЩЕ, ранній залізний вік, раннє середньовіччя	Пам'ятка археології
Литовське	73	10	Курганний могильник	Пам'ятка археології
Литовське	73	21;19;20	Могильник курганний «Зарічне-2»	Пам'ятка археології
Литовське	73	9	Курганний могильник	Пам'ятка археології
Литовське	75 74	1;5;6;7;8;9 4;3	Городище «Сосонка-1»	Пам'ятка археології
Литовське	31 32	3;5;6;7 5	Городище «Сосонка-2»	Пам'ятка археології
Литовське	75 31	1;5;6;7;8;9 2	Городище	Пам'ятка археології
Тростянецьке	29	12	Городище, ранній залізний вік	Пам'ятка археології
Тростянецьке	77	1	Курганний могильник	Пам'ятка археологі-ї
Нескучанське	14	1	Грот «Нимф»	Пам'ятка археологі-ї
Краснянське	65	10	Курганний могильник «Ста-нова»	Пам'ятка археологі-ї

3.9. Інформація по соціальних наслідках господарської діяльності і впливу на довкілля.

Станом на 01.01.2021 року загальна численність працівників на підприємстві становить 219 осіб ,із них 181 чоловіки (83%) і 38 жінок (17%). В основному, це працівники у віці 35 -55 років (62%), у віці до 35 років- 23%,осіб пенсійного віку- 3%, передпенсійного віку- 15%. Крім того, на сезонну роботу по посадці та догляду за лісовими культурами долучалися 20 чоловік.

За 2020 рік за рахунок коштів підприємства пройшли навчання з охорони праці 2 особу, підвищили кваліфікацію 4 особи, навчаються у ВНЗ за профільною спеціальністю 6 осіб.

В якості соціального пакета ДП «Тростянецький лісгосп» надає своїм працівникам матеріальну допомогу, одноразові винагороди,застосовує системи преміювання, оплачує навчання у профільних ВУЗах; навчання на курсах підвищення кваліфікації, частково компенсує санаторно-курортне лікування працівників, купує новорічні подарунки для дітей працівників, надає компенсацію за опалення оселі та інше.

За рахунок підприємства працівники проходять періодичний медичний огляд.

Загальна чисельність працюючих на підприємстві за останні роки залишається стабільною.

Підприємство у своїй діяльності керується такими соціальними принципами:
— лісове господарство має працювати як в інтересах працівників підприємства, так і місцевого населення;
— лісове господарство має забезпечувати соціальні гарантії і вимоги як на даний час, так і в майбутньому.

Підприємство забезпечує дровами палиними жителів населених пунктів, школи, дитячі садки та інші підприємства та організації район

3.10.Моніторинг лісів високої природоохоронної цінності.

Дані по моніторингу лісогосподарських заходів в особливо цінних для збереження лісах на території ДП «Тростянецький лісгосп» за 2020 рік наведено в таблиці

Типи ЛВПЦ по класифікації FSC	Типи ЛВПЦ по вимогам застосованого стандарту лісоуправління FSC	Площа, га	Проведено заходи в 2020 році	
			га	М3
A	**ЛВПЦ 1. Лісові території, де представлено високе біорізноманіття, вагоме на світовому, регіональному і національному рівні**	**5990,6**	**68,6**	**3012,08**
	ЛВПЦ 1.1. ООПТ	5986,4	68,6	3012,08
	ЛВПЦ 1.2. місця концентрації рідкісних та зникаючих видів			
	ЛВПЦ 1.3. Місця концентрації эндемічних видів	4,2		
	ЛВПЦ 1.4. Ключові сезонні місця проживання тварин			
	ЛВПЦ 2. Великі лісові ландшафти, вагомі на світовому, регіональному и національном рівні			
B	**ЛВПЦ 3. Лісові території, які включають рідкісні або знаходяться під загрозою зникнення экосистеми.**			
C	**ЛВПЦ 4. Лісові території, які виконують особливі захисні функції**	**2183,2**	**75**	**3912,12**
	ЛВПЦ 4.1. Ліси, які мають особливее водоохронне значення	352,3	13,2	384,64
	ЛВПЦ 4.2. Ліси, які мають особливе протиерозійне значення	1618,0	57,5	3261,66
	ЛВПЦ 4.3. Ліси, які мають особливе протипожежне значення	212,8	4,3	265,9
D	**ЛВПЦ 5. Лісові території, необхідні для забезпечення існування місцевого населення**	**333,3**	**2,9**	**46,005**
	ЛВПЦ 6. Лісові території, необхідні для збереження самобутніх культурних традицій місцевого населення	**43,7**	**12,2**	**707**
РАЗОМ:		**8550,80**	**158,7**	**7677,2**